

МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИМИ КОМПАНІЯМИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

INTERNATIONAL TRANSPORTATION BY TRANSPORT AND LOGISTICS COMPANIES OF UKRAINE: TODAY'S PROBLEMS

Анотація. Україна завжди була і залишається місцем, де перетинаються транспортні шляхи різних напрямків. До того ж дуже розвинені внутрішні транспортно-логістичні мережі будь-якого виду транспорту. Під впливом факторів зовнішнього макросередовища постійно змінюється частка різних видів транспорту в загальному обсязі вантажоперевезень. З початком війни Росії проти України виникли багато проблем в роботі вітчизняних транспортно-логістичних компаній щодо внутрішніх, а ще більше міжнародних, перевезень.

Ключові слова: транспортно-логістичні компанії, експорт, залізничні перевезення, проблеми міжнародних перевезень.

Abstract. Ukraine has always been and remains a place where transport routes of different directions intersect. In addition, internal transport and logistics networks of any type of transport are highly developed. Under the influence of factors of the external macroenvironment, the share of various types of transport in the total volume of freight transport is constantly changing. With the beginning of Russia's war against Ukraine, many problems arose in the work of domestic transport and logistics companies regarding domestic, and even more so international, transportation.

Key words: transport and logistics companies, export, railway transportation, problems of international transportation.

Протягом багатьох років Україна була і залишається країною, територією якої проходить багато вантажних перевезень різними видами транспорту: залізничним, автомобільним, авіаційним, водним. Напрямки перевезень різні: з півночі України на південь, і далі – в порти Азовського та Чорного морів. Напрямок зі сходу на захід завжди з'єднував Європу та Східні країни.

Втім, Україна являє собою територію не тільки для транзиту вантажів. В країні налагоджені внутрішні перевезення, експорт і імпорт, ведеться торгівля з десятками країн, завдяки чому Україна виступає активним продавцем і покупцем товарів.

В межах України протягом останніх декількох років визначилася тенденція на зменшення частки вантажних перевезень з 58% у 2011 році до 51% у 2021 році. В той же час відбувається зростання частки залізничних перевезень з 22% у 2011 році до 36% у 2021 році [1]. Такі зміни вказують на перехід України на «західну модель» вантажних перевезень, в якій переважають автомобільні перевезення. Серед найбільших транспортно-логістичних компаній України можна виділити DSV LOGISTICS, FM LOGISTICS Україна, RABEN, ZAMMLER.

Війна Росії проти України все змінила та стала справжнім випробуванням для будь-якого сектору економіки в нашій країні, і транспортно-логістична галузь не є виключенням. Налагоджені ланцюги поставок перестали працювати. Складнощі з вантажоперевезенням спонукали негайно трансформувати та оптимізувати бізнес-процеси. Компаніям з налагодженою логістикою довелося переорієнтуватися за лічені дні тому, що порти виявились закритими, авіасполучення відсутнє, значними стали ризики, які супроводжують автодоставки.

Слід зазначити, що раніше понад 70% всього товарного експорту України здійснювалось через морські порти. З початком війни через блокування морських портів Україна щодня почала втрачати 170 млн дол. США [2]. Експортерам прийшлося переорієнтуватися на інші види транспорту, зокрема автомобільний та залізничний. Кількість вантажоперевезень на

залізниці зросла майже втричі. При виконанні таких обсягів перевезень АТ «Укрзалізниця» стикається з низкою проблем:

- відбувається накопичення вагонів у бік західних прикордонних переходів, яке обумовлене недостатньою пропускною здатністю пунктів перетину державного кордону. В результаті простоїв рухомого складу на кордоні виникає порушення контрактних зобов'язань стосовно строків постачання, що позбавляє можливості об'єктивно прогнозувати експортні потоки;
- унаслідок технічної та організаційної несумісності залізничних систем України та ЄС при здійсненні експортних перевезень витрачається додатковий час через необхідність заміни колісних візків, пристроїв зчеплення вагонів і тривалі неуніфіковані процедури оформлення вантажів, які, в окремих випадках, дублюються. В Україні лише п'ять переходів із тринадцяти здатні перевантажувати або переставляти вагони між колією шириною 1520 мм та євроколією, ширина якої 1435 мм [2]. Окремими чинниками, які вповільнюють оперативний перетин кордону українськими вантажами, є недостатня уніфікованість документального оформлення вантажів між Україною та країнами ЄС, а також тривалість процедур фітосанітарного, ветеринарного, прикордонного, митного та інших форм контролю.
- залізнична система країн ЄС виявилася нездатною обслуговувати необхідний вантажопотік з України, який суттєво зріс через вторгнення РФ. Європейські транспортні компанії у своїй діяльності керуються принципами ощадливого виробництва (lean manufacturing), які дають змогу максимізувати прибуток при мінімізації витрат на операційні процеси та основні засоби [3].

Варто приділити увагу і логістичним проблемам. З початком масованих ракетних атак території України логістичні компанії змушені були відмовлятися від накопичення товарів, щоб не втратити їх у разі обстрілів. Логістичні хаби, які знаходилися в Київській області, вимушені були переїхати до західної частини України. Наявність блокувань на автошляхах, додаткових оглядів транспортних засобів та комендантська година ускладнили процес перевезення вантажів. Виникла необхідність планування запасних маршрутів у разі обстрілів чи ускладненні руху транспортних засобів.

Незважаючи на всі труднощі, переважна більшість транспортно-логістичних компаній України продовжує працювати, вирішуючи виникаючі проблеми. Взагалі, стабільна та наполеглива робота бізнесу – це запорука економічної стабільності нашої держави, та й в свою чергу збільшення фінансування збройних сил України.

Література

1. Мельник З. Відновлення транспортного сектору України – як зробити його “зеленим”? BRDO. 26.04.2022. URL: <https://brdo.com.ua/analytics/vidnovlennya-transportnogo-sektoru-ukrayiny-yak-zrobyty-jogo-zelenym/>
2. Блокада чорноморських портів ударила по експорту. ProfiDom. 17.05.2022. URL: <http://surl.li/ccjzs>
3. Проблеми експортних перевезень залізничним транспортом України. НІСД. 03.06.2022. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/problemy-eksportnykh-perevezen-zaliznychnym-transportom-ukrayiny>